

БІЛОЗЬОРОВА Л. В.

здобувач

(Науково-дослідний інститут
публічного права)

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.5.74>

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

У статті здійснено комплексне науково-правове дослідження особливостей інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України крізь призму норм і підходів адміністративного права. З урахуванням сучасних викликів цифрової трансформації, воєнного стану та зростання ролі інформаційних ресурсів у забезпеченні верховенства права, автором охарактеризовано теоретико-правові засади, інституційні передумови та організаційні механізми формування ефективної системи інформаційно-правового регулювання в діяльності прокуратури. Увагу приділено розкриттю сутності та змісту поняття «інформаційно-правове забезпечення» в контексті функцій органів прокуратури, надано авторське визначення цієї категорії як системи публічно-правових норм, процедур та адміністративно-організаційних інструментів, спрямованих на ефективне, безпечне й правомірне використання інформаційних ресурсів у межах прокурорської діяльності. Виокремлено принципи, що лежать в основі інформаційно-правового забезпечення. Окрему увагу приділено інституційно-організаційним особливостям функціонування загальної інформаційної системи органів прокуратури, зокрема щодо їх функцій та повноважень. Обґрунтовано актуальність формування внутрішньої системи інформаційної безпеки, що охоплює правові, технічні, управлінські, етичні та організаційні аспекти, у тому числі механізми запобігання витоку інформації, конфлікту інтересів, цифрової підробки доказів та порушень службової дисципліни. Запропоновано концептуальний підхід до цифрової трансформації прокуратури в частині інформаційно-правового забезпечення, що передбачає розробку удосконалених галузевих регламентів цифрового обігу даних, систем доказового збереження цифрових слідів, оновлення законодавчої бази у сфері використання ІКТ та безперервне підвищення ІТ-компетентності персоналу. Підсумовуючи, стаття демонструє, що інформаційно-правове забезпечення набуває рис та ознак самостійного адміністративно-правового інституту, який відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності, підзвітності й інформаційної захищеності органів прокуратури України.

Ключові слова: органи прокуратури України, інформаційно-правове забезпечення, адміністративне право, інформаційна безпека, цифрова трансформація, публічне адміністрування, інформаційні ресурси, інформаційна відкритість.

Bilozorova L. V. Some questions regarding the specifics of information and legal support for the activities of the prosecutor's office of Ukraine

The article carries out a comprehensive scientific and legal study of the features of information and legal support for the activities of the prosecutor's office of Ukraine through the prism of administrative law norms and approaches. Taking into account the modern challenges of digital transformation, martial law and the growing role of information resources in ensuring the rule of law, the author describes the theoretical and legal foundations, institutional prerequisites and organizational mechanisms for

the formation of an effective system of information and legal regulation in the activities of the prosecutor's office. Attention is paid to revealing the essence and content of the concept of "information and legal support" in the context of the functions of the prosecutor's office, the author's definition of this category is given as a system of public legal norms, procedures and administrative and organizational tools aimed at the effective, safe and lawful use of information resources within the framework of prosecutorial activities. The principles underlying information and legal support are highlighted. Special attention is paid to the institutional and organizational features of the functioning of the information system of the prosecutor's office, in particular regarding their functions and powers. The relevance of forming an internal information security system is substantiated, covering technical, legal, ethical and organizational aspects, including mechanisms for preventing information leakage, conflict of interest, digital falsification of evidence and violations of official discipline. A conceptual approach to the digital transformation of the prosecutor's office in terms of information and legal support is proposed, which involves the development of industry regulations for digital data circulation, systems for evidentiary storage of digital traces, updating the legislative framework in the field of ICT use and continuous improvement of IT competence of personnel. In conclusion, the article demonstrates that information and legal support is acquiring the features of an independent administrative and legal institution, which plays a key role in ensuring the efficiency, accountability and information security of the prosecutor's office of Ukraine.

Key words: *prosecutor's office of Ukraine, information and legal support, administrative law, information security, digital transformation, public administration, information resources, information openness.*

Вступ. Функціонування органів прокуратури України в умовах цифровізації державного управління, зростання інформаційних загроз та вимог до відкритості діяльності органів публічної влади актуалізує потребу в комплексному переосмисленні інформаційно-правового забезпечення їхньої діяльності. У системі адміністративного права інформаційно-правове забезпечення набуває не лише прикладного значення, як інструмент оптимізації управлінських і процесуальних функцій прокуратури, а й постає як окремий напрям регулювання, що охоплює інституційні, нормативні, процедурні, цифрові та безпекові аспекти обігу інформації в межах повноважень прокурорських органів. З огляду на виклики сучасності, наприклад, кіберзагрози, кібератаки на інформаційні ресурси та бази даних, витоки даних, порушення інформаційної етики, конфлікти інтересів, цифрову нерівність доступу до реєстрів, проблема побудови ефективної системи інформаційно-правового забезпечення набуває першочергового значення не лише для зміцнення правопорядку, а й для довіри до правоохоронної функції держави загалом.

Проблематика інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України, з урахуванням сучасних цифрових викликів та адміністративно-правових засад функціонування правоохоронної системи, уже певною мірою порушувалась у наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Серед науковців, які приділяли увагу теоретико-правовим аспектам організації та забезпечення прокурорської діяльності в інформаційній сфері, варто виокремити: N. Lesko, O. Amelin, S. Gayday, O. V. Kostenko, S. V. Mazurik, G. A. Tereshuk, A. S. Homich, D. M. Chorniy. Проте більшість їх досліджень мають загальний або фрагментарний характер і не охоплюють сукупність теоретико-правових, інституційних, безпекових і трансформаційних особливостей інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури. До того ж, у вітчизняній юридичній науці досі відсутнє цілісне авторське визначення поняття «інформаційно-правове забезпечення діяльності органів прокуратури» в адміністративно-правовому контексті, що зумовлює необхідність подальших досліджень.

Постановка завдання. Мета статті – полягає у всебічному адміністративно-правовому аналізі інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України, з урахуванням його сутнісних характеристик, інституційно-організаційних особливостей, принципів, ризиків інформаційної безпеки та цифрових трансформаційних процесів, з метою формулювання авторських висновків і пропозицій щодо його вдосконалення в межах адміністративно-правового регулювання.

Результати дослідження. У сучасних умовах інформація стала одним із найважливіших ресурсів державної влади, а також елементом, без належного використання якого не може бути ефективною діяльність органів виконавчої та правоохоронної влади. Прокуратура, як складова системи правосуддя та орган, що здійснює нагляд за додержанням законів, потребує високого рівня інформаційно-правового забезпечення своєї діяльності. Проте становлення інформаційно-правового забезпечення у сфері прокуратури стикається із низкою проблем – від невизначеності понять до прогалин законодавства та забезпечення інформаційної безпеки.

Загалом, категорія «інформаційно-правове забезпечення» є складним правовим явищем, що знаходиться на перетині двох наукових полів – інформаційного права та адміністративного права. Застосування цієї категорії у сфері функціонування органів прокуратури передбачає глибоке осмислення не лише значення терміна як такого, а й виявлення його системного взаємозв'язку з функціональними повноваженнями прокурорських органів у демократичній правовій державі [1, с. 122].

Тоді, як в адміністративно-правовому контексті, зазвичай під інформаційно-правовим забезпеченням слід розуміти систему правових норм, інституцій та інструментів, які регулюють суспільні відносини, пов'язані з виробництвом, обігом, обробленням, зберіганням, захистом і використанням інформації в діяльності органів публічної влади. Це забезпечення має не лише технічний та технологічний, але й нормативний, організаційний, процесуальний вимір [2, с. 33].

В адміністративному праві забезпечення – це елемент системи повноважень, засобів, процедур, за допомогою яких органи управління реалізують свої функції. А тому ми вважаємо, що інформаційно-правове забезпечення – це не надбудова, а внутрішня частина функціонування публічних органів (у тому числі прокуратури) у сфері інформації.

У науковій літературі інформаційно-правове забезпечення органів прокуратури України визначається як правовідносини, що виникають у процесі оброблення інформації в органах прокуратури та щодо них як суб'єктів інформаційного права [3, с. 157].

Проте, на нашу думку інформаційно-правове забезпечення діяльності органів прокуратури варто тлумачити більш ширше, а саме, як нормативно врегульовану, інституційно організовану та процедурно визначену систему засобів, способів і механізмів адміністративно-правового впливу, спрямованих на формування, отримання, обробку, зберігання, використання, обмін та захист інформації, необхідної для належної реалізації прокурорських функцій у межах публічного управління, з одночасним забезпеченням законності, інформаційної безпеки та дотримання прав людини у сфері обігу публічної і службової інформації.

На нашу думку, інформаційно-правове забезпечення включає такі складові: 1) Нормативне забезпечення – це формування правових норм, які регулюють права, обов'язки, порядок отримання, обробки, використання, зберігання та захисту інформації у прокурорській діяльності. Це, зокрема, закони, підзаконні акти, внутрішні положення тощо; 2) Організаційне забезпечення – це внутрішньоінституційна побудова інформаційної політики в органах прокуратури, а також розподіл обов'язків між підрозділами, наявність служб з кібербезпеки, режимно-секретних частин, операторів електронного документообігу, архівного забезпечення; 3) Технологічне забезпечення – це впровадження електронних реєстрів, автоматизованих систем управління документами, баз даних, службового порталу, електронного цифрового підпису, інтеграції з іншими державними системами (зокрема, ЄРДР, судовий реєстр, реєстр досудових розслідувань тощо); 4) Кадрове забезпечення – це фахова підготовка прокурорів і технічного персоналу з питань обробки інформації, дотримання

інформаційного законодавства, безпеки даних, захисту прав людини при роботі з персональною інформацією; 5) Контрольно-наглядове забезпечення – це наявність ефективного внутрішнього моніторингу, перевірок, аудиту інформаційної діяльності органів прокуратури, а також зовнішнього контролю з боку громадськості, суду, органів державної влади; 6) Правозахисний компонент – це забезпечення доступу до інформації для громадян, контроль за дотриманням прав людини в інформаційній сфері, надання правових позицій у судових справах, пов'язаних із інформацією. У контексті прокуратури така система має бути адаптована до специфіки прокурорської функції, до норм кримінального та процесуального права, до вимог інформаційної безпеки, професійної таємниці, конфіденційності та прав громадян.

Також варто відзначити, що у процесі формування правової системи інформаційно-правового забезпечення вирішальне значення мають принципи, які задають орієнтири для інтерпретації та застосування норм. Більш того, принципи відіграють системоутворюючу роль, адже саме через них відбувається легітимація інформаційної діяльності прокуратури, гарантується збалансованість між публічним інтересом та правами особи, формуються організаційні й правові межі допустимого втручання у сферу інформації.

До таких можна віднести: 1) Принцип законності – передбачає, що будь-які дії органів прокуратури щодо збору, обробки, зберігання, використання чи поширення інформації повинні мати чітке нормативне підґрунтя, ґрунтуватися на положеннях чинного законодавства України, не виходити за межі компетенції, передбаченої законом. Він забезпечує дотримання режиму законності у сфері публічного управління інформацією та запобігає зловживанням владними повноваженнями; 2) Принцип цільового та обґрунтованого доступу – прокуратура має право доступу до інформації лише у межах завдань, що випливають з її функцій. Кожне інформаційне втручання повинно мати легітимну мету, бути необхідним, пропорційним і належним, а доступ до інформації – документально оформленим; 3) Принцип пропорційності – обмеження доступу або розкриття інформації повинні відповідати меті, бути необхідними і не надмірними відносно захисту інтересів (наприклад, захист таємниці й безпеки); 4) Принцип захисту прав людини в інформаційній сфері – будь-яке інформаційно-правове забезпечення повинно здійснюватися з дотриманням конституційних прав і свобод людини: права на приватність, права на захист персональних даних, права на доступ до інформації тощо. Важливим є забезпечення інформаційної рівноваги між публічним інтересом і правами особи; 5) Принцип відкритості та публічності – означає, що органи прокуратури зобов'язані забезпечити доступність суспільно важливої інформації про свою діяльність, включаючи офіційні звіти, статистичні дані, акти реагування, відповіді на запити. Разом із цим реалізація принципу повинна враховувати встановлені законом обмеження (службова, таємна або персональна інформація); 6) Принцип достовірності та повноти інформації – органи прокуратури мають забезпечувати обробку лише перевіреної, достовірної, повної та актуальної інформації. Недопущення маніпуляцій, помилок, викривлень у службовій або публічній інформації є обов'язковим елементом професійної відповідальності прокурора; 7) Принцип інформаційної безпеки – передбачає впровадження технічних, організаційних і правових заходів для захисту службової, конфіденційної, оперативної та персональної інформації від несанкціонованого доступу, витоку, знищення, підробки, блокування. Він є особливо актуальним у воєнний час, в умовах гібридних загроз та цифрових ризиків; 8) Принцип професійності та компетентності – посадові особи, які оперують інформацією, мають бути компетентними, проходити відповідне навчання, бути обізнаними в інформаційно-правовій сфері. Ці принципи не мають ієрархії, але в конкретній ситуації іноді доводиться балансувати між ними (наприклад: відкритість та захист таємниці) [4, с. 1047].

У підсумку, дотримання принципів забезпечує не лише законність функціонування інформаційної системи органів прокуратури, але й формує довіру громадян до державного правосуддя, гарантує передбачуваність і прозорість застосування владних повноважень у сфері обігу інформації.

Загалом, варто відмітити, що діяльність прокуратури має специфіку, що накладає особливі вимоги на інформаційно-правове забезпечення. Ці особливості зумовлені як

функціональною роллю цієї інституції, так і правовим статусом, повноваженнями та процесуальними обмеженнями.

Так, наприклад варто зазначити, що хоча прокуратура має безпосередні повноваження у кримінальному процесі, вона також здійснює адміністративно-правову діяльність (наприклад, надзор за додержанням законів органами державної влади, здійснення представництва, реагування на звернення громадян тощо). З цієї точки зору, органи прокуратури вступають у відносини з органами влади як суб'єкт адміністративного права. Цьому контексті інформаційно-правове забезпечення прокурора – це механізм реалізації адміністративних функцій з інформацією, забезпечення інформаційного обміну, запитів, контролю за доступом до інформації, захисту інформації, реагування на інформаційні запити від органів влади та громадян.

На нашу думку, адміністративно-правовий підхід до інформаційно-правового забезпечення дозволяє чіткіше визначити межі повноважень прокурора щодо інформації, встановити процедури і гарантії, а також забезпечити рівновагу між публічністю та захистом інформації.

Виходячи із положень Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII визначає чотири ключові функції прокуратури: 1) підтримання публічного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом; 3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [5].

Кожна з названих функцій потребує правової, технічної та організаційної інформаційної підтримки. Інформаційно-правове забезпечення виконує у цьому сенсі дві ключові ролі. По-перше, воно є інфраструктурною умовою доступу прокурора до релевантних баз даних, реєстрів, оперативних зведень, доказової інформації, аналітичних продуктів тощо. Без доступу до цих джерел забезпечити об'єктивність публічного обвинувачення чи обґрунтованість процесуального рішення неможливо. По-друге, інформаційно-правове забезпечення є елементом внутрішнього управління в органах прокуратури: документообіг, обробка персональних даних, звітність, внутрішній моніторинг, комунікація із зовнішніми органами, все це потребує правового регулювання інформаційних процедур.

На наш погляд, здійснення зазначених функцій висуває такі особливості: 1) Потреба у швидкому інформаційному обміні – прокурори часто здійснюють запити інформації до інших державних органів, отримують дані з державних реєстрів, ведуть кореспонденцію з судом, правоохоронцями тощо. Для цього потрібні механізми оперативного доступу, міжвідомчого обміну, стандартизованих запитів та відповідей; 2) Обробка конфіденційної та таємної інформації – частина даних, з якими оперує прокуратура, має рівень таємності (наприклад, державна таємниця, банківська таємниця, слідчі матеріали). Отже, система інформаційно-правового забезпечення має мати засоби класифікації інформації, обмеження доступу й захисту; 3) Необхідність аналітичної складової – прокуратура має не лише отримувати й передавати інформацію, але й аналізувати великі масиви даних, прогнозувати тенденції злочинності, готувати інформаційно-аналітичні звіти. Це ставить завдання інформаційно-аналітичного забезпечення. 4) Взаємодія з громадськістю та доступ до публічної інформації – прокуратура як орган публічної влади зобов'язана відповідати на запити, оприлюднювати звіти, відкривати деякі дані, дотримуючись законодавчих обмежень; 5) Інформаційна безпека як складова довіри до прокуратури – у зв'язку з чутливим характером справ (корупція, злочини високого рівня), компрометація інформації може завдати шкоди справедливості, захисту прав і репутації. Тому забезпечення кібербезпеки, захист від внутрішніх і зовнішніх загроз є ключове завдання.

Також варто відзначити, що однією з основ інформативного функціонування прокуратури є впровадження електронних систем, баз даних, програмного забезпечення, електронного документообігу, міжвідомчих порталів тощо. Ці системи повинні відповідати вимогам: а) безпечності (шифрування, захист каналів зв'язку); б) резервного копіювання;

в) контролю цілісності даних; г) обліку доступу; г) журналювання дій користувачів; д) забезпечення конфіденційності й ізоляції від зовнішніх загроз.

Не менш важливим елементом є процедури контролю за правильним застосуванням інформаційно-правового забезпечення, зокрема: а) внутрішній контроль (аудити, ревізії, внутрішні служби безпеки); б) зовнішній контроль (у рамках повноважень державних органів, судів, запитів громадськості); в) дисциплінарна відповідальність за порушення інформаційних правил (незаконне розкриття даних, втручання в інформаційні системи тощо); г) відповідальність адміністративно-правова (штрафи, заходи впливу), кримінально-правова (у разі злочинів, пов'язаних із неправомірним використанням інформації).

Крім того, у контексті досліджуваної проблематики, інформаційно-правове забезпечення діяльності органів прокуратури не може зводитися лише до сукупності норм чи інформаційних ресурсів. Воно постає як інституційно-структурований процес, що передбачає участь цілого комплексу організаційних одиниць, кадрових механізмів, технічної інфраструктури та регламентаційних процедур. Саме така системна модель дозволяє забезпечити безперервність, законність, безпечність та ефективність інформаційного обігу у межах виконання прокуратурою її функцій [6, с. 26].

На нашу думку, інституційно-організаційний компонент інформаційно-правового забезпечення включає насамперед такі елементи: 1) суб'єктів інституційного забезпечення – це внутрішньоорганізаційні структурні підрозділи, посадові особи, які забезпечують збирання, обробку, зберігання, передачу, аналіз і захист інформації; 2) інформаційні процеси та процедури – це регламентовані алгоритми роботи з інформацією (запити, звітність, оприлюднення, міжвідомчий обмін, ведення реєстрів); 3) організаційно-правові механізми координації – це системи внутрішнього контролю, службового нагляду, процедурного узгодження та відповідальності.

Незважаючи на те, що в Законі України «Про Прокуратуру» прямо не визначені основні компоненти організаційної структури інформаційно-правового забезпечення цих органів, на нашу думку, до них слід віднести у відповідності до їхньої ієрархічної побудови наступні:

1. Офіс Генерального прокурора – згідно з його конституційним та законодавчим статусом, виконує функцію нормативно-координуючого та управлінського центру в системі органів прокуратури, що прямо впливає на створення та реалізацію політики інформаційно-правового забезпечення. Зокрема, на цьому рівні: а) затверджуються стандарти інформаційної політики прокуратури, визначаються єдині підходи до електронного документообігу, реєстраційної дисципліни, обробки персональних даних, реагування на інформаційні запити; б) формується інституційна інфраструктура інформаційного захисту, включаючи режимно-секретні підрозділи, IT-служби, управління внутрішнього контролю; в) реалізується інформаційна аналітика, а саме системне опрацювання відомостей з регіонів, складання зведених статистичних звітів, інформаційних довідок, узагальнень прокурорської практики; г) організовується взаємодія з іншими органами державної влади в частині міжвідомчого інформаційного обміну, у тому числі в цифровій формі.

2. Обласні прокуратури виступають – як регіональні провайдери державної інформаційної політики в межах прокуратури, що здійснюючи: а) управління обробкою інформації про досудове розслідування, оперативно-службову діяльність, результати перевірок тощо; б) інформаційне адміністрування окружних прокуратур, контроль за дотриманням стандартів обігу документів, ведення звітності; в) ведення баз даних і реєстрів, що належать до регіональної юрисдикції, з урахуванням встановлених форматів і режимів доступу; г) відповідь на запити громадян, журналістів, громадських об'єднань; г) участь у координаційних нарадах із силовими структурами, де відбувається обмін релевантною інформацією у межах спільних компетенцій [7, с. 117].

3. Окружні прокуратури – це інституційна точка стику з практикою, у якій формуються, акумулюються та первинно обробляються найважливіші масиви інформації. Зокрема, на цьому рівні: а) здійснюється реєстрація звернень громадян, запитів, скарг, інформаційних повідомлень; б) прокурори беруть участь у внесенні даних до ЄРДР, заповненні службової

документації; в) формуються локальні інформаційні бази, які передаються на регіональний рівень; г) реалізуються повноваження інформаційного реагування на правопорушення, а також підготовка актів, подань, запитів, інформування відповідних органів.

4) Спеціалізована антикорупційна прокуратура – має особливий статус, визначений законом, який зумовлює не лише функціональну відокремленість, а й інституційну специфіку організації інформаційно-правового забезпечення. На відміну від інших структур прокуратури, діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури прямо пов'язана з обробленням оперативно-розшукової, фінансової, банківської, податкової, митної та персональної інформації, що стосується топ-корупційних злочинів, які мають високий рівень суспільної небезпеки. Інформаційно-правова діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури відзначається підвищеним рівнем чутливості даних і процедурною складністю. Серед основних особливостей: а) високий рівень інформаційної секретності; б) міжвідомча інформаційна координація; в) аналітично-прогностичний характер інформаційного забезпечення; г) електронна доказова база.

Такий рівневий устрій визначає функціональну диференціацію повноважень у сфері інформаційно-правового забезпечення: кожен інституційний рівень відіграє окрему роль у формуванні, опрацюванні, захисті та поширенні юридично значущої інформації.

Крім того, однією з особливостей інституційно-організаційного забезпечення інформаційної діяльності прокуратури є її координуюча роль у сфері міжвідомчого інформаційного обміну, що обумовлено: а) специфікою функцій прокуратури як суб'єкта нагляду за дотриманням законів іншими органами державної влади; б) необхідністю реалізації процесуального керівництва в досудовому розслідуванні, що вимагає оперативного доступу до інформації з боку правоохоронних органів, судів, фіскальних установ; в) правом прокуратури вимагати документи, відомості, інші матеріали в межах своєї компетенції.

Також варто відзначити, що інституційна спроможність системи прокуратури щодо реалізації інформаційно-правового забезпечення значною мірою залежить від кадрового ресурсу, який виступає одночасно носієм компетентності, гарантом дотримання процедур і ключовим виконавцем функцій інформаційної політики. На нашу думку, можна виділити кілька кадрово-професійних аспектів, які мають визначальний вплив на ефективність інституційного забезпечення:

1. Кваліфікаційна підготовка – значна частина працівників органів прокуратури стикається з інформаційними викликами, які вимагають знання не лише права, а й інформаційних технологій, зокрема: а) принципів роботи із захищеними електронними системами; б) обробки службової та персональної інформації; в) кібербезпеки та цифрової доброчесності; г) процедур електронного документообігу. Це зумовлює необхідність постійного підвищення кваліфікації працівників прокуратури в частині цифрової грамотності, правового обігу даних та знання галузевого інформаційного законодавства.

2. Спеціалізація посад – у межах органів прокуратури мають бути впроваджені окремі посади або функціональні ролі, які відповідальні за: а) опрацювання електронних запитів і публічних звернень; б) ведення інформаційних систем, баз даних, цифрових реєстрів; в) моніторинг інцидентів інформаційної безпеки; г) адміністрування доступу до внутрішніх ресурсів; г) навчання працівників щодо поводження з інформацією. Наразі існує дефіцит кадрових одиниць, які мають не лише юридичну, а й інформаційно-аналітичну або ІТ-компетенцію, що ускладнює реалізацію багатьох функцій.

3. Етична відповідальність – особливу увагу слід приділити етичному компоненту поводження з інформацією в межах прокурорської діяльності. Мають бути визначені: а) правила уникнення конфлікту інтересів у роботі з конфіденційною інформацією; б) стандарти розголошення та публікації службових відомостей; в) внутрішні політики прозорості та підзвітності; г) протоколи службового розслідування у випадку витоку даних.

Водночас, варто відзначити важливість інформаційної безпеки у діяльності органів прокуратури України, яка становить одну з базових компонент інформаційно-правового забезпечення їх функцій. Вона впливає безпосередньо на ефективність виконання прокурорських

повноважень, від процесуального керівництва до представництва інтересів держави, а також слугує гарантією законності у поводженні з відомостями, що мають службовий, персональний, процесуальний чи оперативний статус. В системі прокуратури циркулюють різні за правовим режимом інформаційні ресурси, наприклад: електронні кримінальні провадження в ЄРДР, документи слідства, реєстри судових рішень, дані про підозрюваних і потерпілих, міжвідомчі запити, службова кореспонденція, внутрішні аналітичні матеріали. Частина цих ресурсів має обмежений доступ або потребує спеціального режиму охорони.

У контексті інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури інформаційна безпека виступає не просто технічним рівнем ІТ-адміністрування, а елементом адміністративно-правової організації діяльності органу влади, через який втілюються законність, відповідальність, контроль і гарантії прав осіб. Вона має власну структуру, методи, ризики й запобіжники, що повинні бути інтегровані в систему нормативного, інституційного та кадрового забезпечення прокуратури.

Сутнісно інформаційна безпека в цьому контексті передбачає створення комплексної системи запобіжників, які поєднують правові, організаційні, технічні та етичні заходи. Така система мусить унеможливлювати несанкціонований доступ, витік, спотворення, знищення або копіювання інформації, а також забезпечувати відповідність обробки даних вимогам законодавства, особливо коли йдеться про державну таємницю, конфіденційну службову інформацію, персональні дані або електронні докази. Підходи до інформаційної безпеки мають враховувати як внутрішні ризики (наприклад, недостатня професійна підготовка персоналу, порушення внутрішніх процедур обігу інформації, зловживання правами доступу), так і зовнішні загрози (кібератаки, втручання у канали зв'язку, фішинг, технічні уразливості систем) [8, с. 111].

З адміністративно-правової перспективи інформаційна безпека органів прокуратури проявляється через нормативне регулювання, яке встановлює правила поводження з інформацією, класифікацію відомостей, режим доступу, санкції за порушення інформаційної дисципліни. У чинному Законі України «Про прокуратуру» згадки про інформаційне забезпечення зустрічаються лише фрагментарно, але не містять системних положень про внутрішній захист інформаційної інфраструктури. Цю нормативну лакуну частково заповнюють внутрішні положення прокурорських органів: інструкції щодо роботи з ЄРДР, наказ Генерального прокурора про обробку персональних даних, регламенти діловодства та інші акти. Наприклад, існує Наказ Генеральної прокуратури від 26 липня 2014 року № 77 «Про затвердження Порядків обробки персональних даних в органах прокуратури України» (у тому числі у системі ЄРДР) як внутрішній акт, що регулює питання безпечного обігу персональних даних у прокуратурі [9].

Крім того, Офіс Генерального прокурора затвердив «Перелік відомостей, що становлять службову інформацію» (Наказ № 578 від 09.12.2020), який встановлює рамки інформаційного захисту у внутрішньому обороті прокурорських документів [10].

У системі прокуратури ключовими інституційними запобіжниками інформаційної безпеки є такі заходи: а) суворий поділ доступу до інформаційних систем і ресурсів залежно від посадових повноважень і рівня допуску; б) функціонування режимно-секретних підрозділів, які координують захист особливо значущих даних та здійснюють контроль за дотриманням режимів доступу; в) застосування технологічних засобів захисту, таких як шифрування, журналювання дій користувачів, системи виявлення вторгнень, багатофакторна аутентифікація; г) службовий контроль, інструктажі та обов'язкові етичні декларації для персоналу з доступом до чутливої інформації; ґ) взаємодія з відповідними кібербезпековими структурами держави у спільному реагуванні на інформаційні інциденти.

Окремо слід підкреслити важливість захисту цифрових слідів у досудовому розслідуванні. Електронні докази, зібрані в ході прокурорської діяльності, мають бути збережені в автентичній формі, захищені від спотворень або втрат, і використовувані у судах у форматах, які відповідають технологічним і процесуальним стандартам. Це висуває необхідність розробки внутрішніх інструкцій, впровадження блокчейн-заходів або інших

механізмів фіксації змін, а також правового урегулювання використання електронних доказів у судах.

Виходячи із цього, ми вважаємо, що ефективна інформаційна безпека прокуратури не може бути фрагментарною, вона має бути вбудована у всю систему інформаційно-правового забезпечення, починаючи від законодавчого закріплення, через структуру та посадові стандарти до щоденної інформаційної культури працівників.

Так само, важливим є питання щодо цифрової трансформації інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України, яке стає дедалі важливішим етапом модернізації системи, що покликана усунути традиційні бар'єри в обміні даними, підвищити оперативність реагування, зменшити ризики втрат чи спотворення інформації [11, с. 31]. На нашу думку цифровізація стає тим інструментом, який може сприяти вирішенню характерних проблем інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України, від нормативної невизначеності до роз'єднаності систем та недостатнього контролю за інформаційними потоками.

У системі прокуратури сьогодні активно використовується Єдиний реєстр досудових розслідувань, як ключова цифрова платформа, яка автоматизує облік кримінальних проваджень, забезпечує збирання, зберігання, узагальнення даних і надання інформації з дотриманням вимог законодавства про доступ до інформації й захист персональних даних [12].

Однак, процес цифровізації діяльності органів прокуратури не обмежується технічними новаціями, він диктує необхідність оновлення нормативно-правового забезпечення, перегляду внутрішніх процедур, стандартизації даних, розвитку цифрової компетентності прокурорів. Так, прокуратура реалізує програму підвищення цифрової грамотності співробітників як один із компонентів трансформаційних заходів [13].

Отже, цифрова трансформація – це шлях до підвищення ефективності та прозорості інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури, але він потребує комплексного підходу, де юридичні, організаційні, технологічні та кадрові компоненти змінюються синхронно.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що інформаційно-правове забезпечення діяльності органів прокуратури України виступає однією з ключових складових ефективного функціонування цієї інституції у системі публічної влади, оскільки саме інформаційно-правові інструменти формують основу для реалізації принципів законності, прозорості, підзвітності та ефективності прокурорської діяльності. В адміністративно-правовому вимірі це забезпечення становить цілісну систему правових норм, процедур, організаційних форм і цифрових механізмів, що спрямовані на належну інформаційну підтримку управлінських, контрольних і наглядових функцій прокуратури.

З позицій сучасної доктрини адміністративного права, інформаційно-правове забезпечення діяльності органів прокуратури доцільно розглядати як комплексну адміністративно-правову категорію, що поєднує правові, організаційні, технологічні та технічні аспекти функціонування публічної служби. У межах дослідження доведено, що воно реалізується через системну взаємодію адміністративно-правових норм, внутрішніх регламентів, інституційних структур, електронних баз даних, інформаційних ресурсів і цифрових сервісів. Авторське визначення цієї категорії відображає її дуалістичну природу, як правового інституту й управлінського процесу, що забезпечує належну інформаційну взаємодію між прокуратурою, іншими органами державної влади, громадськістю та міжнародними інституціями. Встановлено, що принципи інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури мають адміністративно-правовий характер, оскільки визначають напрями вдосконалення внутрішніх управлінських процедур і зовнішніх комунікаційних зв'язків прокуратури. Особливу увагу приділено цифровій трансформації, яка формує нову парадигму адміністративного управління в органах прокуратури, базовану на використанні цифрових, інтелектуальних інформаційних систем, електронного документообігу, захищених комунікаційних платформ і механізмів кібербезпеки.

Таким чином, результати дослідження свідчать, що інформаційно-правове забезпечення діяльності органів прокуратури України потребує подальшого адміністративно-правового вдосконалення в напрямках: оновлення нормативної бази з урахуванням принципів цифрового врядування; зміцнення інституційних механізмів інформаційної безпеки; підвищення прозорості та підзвітності інформаційних процесів у діяльності прокуратури; а також упровадження єдиних державних стандартів управління даними в системі органів прокуратури. Це створить належні умови для зміцнення правової держави, утвердження принципів верховенства права та реалізації новітніх підходів до адміністративного управління в умовах цифрової трансформації держави.

Список використаних джерел:

1. Гайдай. С. Інформатизація прокурорської діяльності: теоретико-правові засади. *Актуальні проблеми правознавства*. Вип. 1 (17), 2019, С. 120-125. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/626>
2. Мазурик С. Поняття інформаційного забезпечення та класифікація інформації в прокурорській діяльності. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. № 3 (7). С. 30-34. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/74/74>
3. Lesko N. Modern information technologies in the activities of prosecutor's offices. *Visnik Nacional'noho universitetu «Lvivska politehnika»*. *Seria: Uridicni nauki*. 2022. Vol. 9. no. 35. P. 155–160. URL: <https://doi.org/10.23939/law2022.35.155>
4. Хомич А. С. Адміністративно-правові засади інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури. *Форум права*. 2012. № 1. С. 1046–1049. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e6f1214e-efbc-4e5b-87e9-d768de04b714/content>
5. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII : станом на 15 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/ed20230315#Text>
6. Чорний Д. М. Організаційно-правові засади прокурорського нагляду за додержанням законів у формі процесуального керівництва при розслідуванні кримінальних правопорушень про ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) : дис. ... д-ра філософії в галузі права : 081. Одеса, 2023. 234 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b9002698-fc4f-4ee1-a57a-4ae14a0ab14e/content>
7. Костенко О.В. Інформаційне забезпечення регіональних прокуратур та інформація з обмеженим доступом. *Форум права*. 2016. № 1. С. 116-123.
8. Терещук Г. А., Мазурик С. В. Інформаційна безпека органів прокуратури: питання організаційно-правового забезпечення. *Соціологія права*. 2017. № 3-4. С. 107-115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sprav_2017_3-4_21
9. Генеральна прокуратура України. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/personal_data_protection
10. Про затвердження Переліку відомостей, що становлять службову інформацію та можуть міститися в документах органів прокуратури України : Наказ Офісу Ген. прокурора від 09.12.2020 № 578 : станом на 26 листоп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0578905-20#Text>
11. Амелін О. Окремі правові новели регулювання інформаційної діяльності органів прокуратури України в контексті їх реформування. *Revista Științifică Internațională «Supremația Dreptului»*. 2020. № 1-2. С. 26–34. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/26-34_5.pdf
12. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : Наказ Офісу Ген. прокурора від 30.06.2020 № 298 : станом на 23 лютого 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20/ed20211123#Text>
13. Загальна професійна (сертифікатна) програма підвищення кваліфікації «Цифрова грамотність державного службовця органів прокуратури» Тема 1.2. Цифрова трансформація та діджиталізація органів прокуратури. Тема 1.3. Цифрова грамотність працівників органів прокуратури. Тренінговий центр прокурорів України. Головна. URL: <https://ptcu.gp.gov.ua/uk/events/zagalna-profesijna-sertyfikatna-programa-pidvyshhennya-kvalifikaciyi-cyfrova-gramotnist-derzhavnogo-sluzhbovczya-organiv-prokuratury-tema-1-2-cyfrova-transformacziya-ta-didzhytalizac/>

